

знів, не доїзжая 3-хъ слишкомъ версть до Козельца, такъ поподчивалъ своего возницю сопникомъ въ правый висоць, что съ проломомъ виска высочилъ у него правый глазъ и разсѣлась задняя часть черепа. Послѣ онъ привался выколачивать у него зубы, выбилъ ихъ штукъ 8, и стянувши несчастнаго хозяина съ воза, бросилъ въ ровъ, положивши на груди и зубы, въ доказательство мягкаго своего сердца. Варварская эта работа происходила, вѣроятно, на разсвѣтъ противъ субботы, потому что утромъ въ субботу, когда тѣло нашли, кровь подъ покойникомъ не успѣла еще войти въ землю. Убійца, воспользовавшись добрыми лошадьми съ повозкой, ускакалъ невзвѣстно куда. Примѣты его: здоровое сложеніе, на головѣ суковный картузь, а одѣтъ въ нанковый сюртукъ. Ищи вѣтра въ полѣ!

ПОЧАТОКЪ НОВОЇ ПОЭМИ.

(1648 — 1654.)

Заспівъ.

Кобзо, моя непорочна утіхо!

Чомъ ти мовчишь? Задзвони мнѣ стиха,
Голосомъ предківъ святихъ задзвони,
Давні пригоди мнѣ спомани.

Може, чне неспавілеє серце
Тяжко забѣтця, до серця озветця,
Якъ на бандурі струна до струни.

Хто не зуміє озватись речами,
Хай обізветця дрібними слѣзами;
Ти жъ свої речі дзвони-промовляй,
Душамъ братерськимъ заснуть не давай.

Хай недовірки твої каменіють,
Хай вороги твої съ жалю німіють, —
Ти рідну сѣмью до-купа ззивай.

Гей, хто на горе, на лати богатий!
Сходтеся мовчки до вбогої хати,
Мовчки сідайте въ мене по лавкахъ,
Мовчки сумуйте по вбогихъ братахъ.

Темно на-дворі, зоря не зоріє,
Вітеръ холодний одъ півночи віє,
Квилять вовки по степахъ-облогахъ.

Кобзо! ти наша утіха єдина...
Поки прокниетця сонна Вкраїна,
Поки дождетця своєї весни,
Ти намъ по хатахъ убогихъ дзвони.

Стиха дзвони, нехай братнее серце
Важко забѣтця, до серця озветця,
Якъ на бандурі струна до струни.

ПІСНЯ ПЕРВА.

Куди ні спогляну —
Серденько завяне;
Де ні обернуся —
Гіркими залюся.
Побраталось панство
Съ в'язками-жидами,
Душать Украйну
Всіма сторонами.
Усі перевози
Обложили митомъ,
Вибірають мито
И грішми и житомъ.
Всі річки и озера
Заорандували;
Козацькі села
Шляхецькими стали.
Уже и вітряками,
Уже и вешняками,
Въ городахъ торгами,
Въ селахъ ярмарками,
По шляхахъ чумацькихъ.
Корчмами, шинками
Завладавъ Іуда. —
Похилились люде!...
Запродадо панство
Жидові Вкраїну.
Хто словомъ озветця —
У темниці гине.
На руки кайдани,
А на ноги дубки, —
Дивись у віконце
Изъ темної глибки.

Слухай, як жидівство
 Изъ панствомъ гуляє,
 Тупорливимъ хамомъ
 Козака взиває.
 Слухай, якъ гогосять
 Козацькі діти,
 Що мусять на жпда
 Панщину робити. (*)
 Брати мої, орли мої,
 Приборкані крпа!
 Не на-віки обоміла
 Козацькая сила.
 Ще не вмерла, пани-брати,
 Козацькая мати...
 Ще не всі ми підъ ногами
 У хпжой шляхти.
 Ще не вмовкли на Славуті
 Ревучі пороги;
 Ще до Січи не забули
 Козаки дороги.
 Ой зберімося на раду
 У чистому полі:
 Нема въ полі на роздолі
 Жидовскої волі.
 Ой зберімося та порадьмося,
 Чи намъ працювати,
 Чи намъ хати покидати
 Та въ луги втікати....

П. Кулішъ.

НАТАША.

повість.

(Продолженіе).

Наковецъ лeкарь позволилъ Николаю выходить съ двора. Первое употребленіе своихъ силъ онъ опробовалъ на томъ, что пошелъ въ церковь, выслушалъ обѣдню, и укрѣпилъ себя молитвою. Изъ церк-

(*) Не то села, та й замки, брали жиди въ панивъ на ораму. Сами якъ хотя людей судили и карали, замість пана, а пани проживавъ собі безпечно по столицяхъ. Див. у Рашиєтнікахъ о Конієсполькихъ (str. 51) сущіку жовнірську до короля, що ти, каже, пороздававъ замки панамъ дармоідамъ, а вони жидамъ позарамдовували, а жиди їхъ, своїмъ звичаємъ, обертають у пустку и въ руїну.

ви Долинъ зашелъ къ Наташѣ, чтобъ познакомиться съ ея мужемъ, и узнать: что это за человекъ, которому отдана Наташа.

Заносовъ принялъ Николая довольно гордо, довольно покровительственно, довольно холодно, — однимъ словомъ, какъ такого человека, котораго отсутствію мы были бы очень рады, хотя провожая такихъ гостей (и говоримъ сладенькимъ голосомъ: «ну зачѣмъ вы такъ спѣшите? Еще бы послѣдній часикъ, — вѣдь еще очень рано»...)

Подрядчикъ Провіантской Коммисіи, Ефремъ Кузьмичъ Заносовъ былъ дворянинъ и даже Прапорщикъ въ отставкѣ. Онъ, безъ сомнѣнія, могъ бы дослужиться и высшаго чина, но... въ молодости его выгнали изъ службы за буйство. И въ этомъ послѣднемъ обстоятельстве онъ признавалъ себя отнюдь не такъ виновнымъ, какъ угодно было начальству судить: вѣдь ежели въ немъ было что-нибудь буйное, такъ это только послѣ обѣда, а до обѣда онъ всегда бывалъ прекротнымъ созданіемъ, и большею частію только пыхтѣлъ отъ тучности. Вольно жъ было начальству обратить вниманіе только на послѣобѣденное поведеніе его! Дѣйствительно — въ одномъ лицѣ Заносова какъ будто было два человека: Ефремъ Кузьмичъ до обѣда, и Ефремъ Кузьмичъ послѣобѣденный. Эти два человека не были похожи другъ на друга: Ефремъ Кузьмичъ до обѣда былъ не глупый и дѣльный человекъ, съ которыми можно было имѣть дѣло. Споры нѣтъ, что вѣжныя и благородныя чувствованія были не доступны до его сердца, — онъ все свое время до обѣда употреблялъ на то, чтобъ покупать, продавать, расплачиваться, получать деньги, вести счета, выдавать росписки, и т. п., но до обѣда онъ всегда былъ честенъ, т. е. какъ бы это объяснить?... честенъ въ коммерческомъ отношеніи — не болѣе. Но когда онъ пообѣдалъ, тогда прежній Ефремъ Кузьмичъ исчезалъ, а вмѣсто него являлся грубый, вздорный, вспыльчивый пьяница, отъ котораго бѣжали всѣ пріятели и знакомые. Напивался онъ почти всегда за обѣдомъ, и пока еще не разобрало его, то и ничего! Но лишь только онъ бывало ударитъ кулакомъ по столу и скажетъ свою любимую въ такомъ случаѣ поговорку: «не шуми матъ - зелена дубровушка», — то это значило, что его уже ра-